

Sunday Chabura

הלכות יחוד

פתח פתוח לרה"ר

מראה מקומות

(א) גמ' קידושין פ"א. פתח פתוח לרה"ר

והנה נחלקו גדולי האחרונים, מהו הפירוש של היתר זו.

(ב) עי' שו"ת רעק"א סימן ק' ד"ה מה דהעלה מר שמסכים שם לדברי ההגאון בעל בית מאיר שפירש "פתח פתוח לרה"ר" כפשוטו, שהפחת אינו סגור אלא פתוח ממש. וביאור דבריו הוא שההיתר של פ"פ הוא שמתירא שמא מישהו יסתכל בפנים. ומשו"ה אין חשש שיעשה עבירה

(ג) שו"ת הרשב"א אלף רנ"א ד"ה ובנדון שלפנינו כתב שהגפת דלתות אי"ז יחוד עד שיהא הבית נעול. וכתב הטעם, משום שכל שאינו נעול, ירא שמא יכנס אחד שלא ברשות

(ד) עי' שו"ת רעק"א סימן ק"א שכתב שטעות סופר הוא, וצ"ל "אי"ז יסוד

(ה) שו"ת רדב"ז (שהוא מתחילת תקופת האחרונים) ח"א סו"ס קכ"א שמעתיק דברי הרשב"א כמו שהוא לפנינו, ולא כגירסת רעק"א

(ו) רבינו יונה בספר היראה אות רל"ה כתב שיחוד הוא "סגור במפתח או במנעול." וכך מובא בפתחי תשובה ובערוך השולחן, שאין איסור יחוד אא"כ הבית נעול

(ז) שו"ת בנין ציון ח"א סימן קל"ח (מביא רא"י לדברי רעק"א מדבורה אשת לפידות עיי"ש). וכתב שלפי דברי הרשב"א שיסוד החשש הווא שמא יכנס אחד (ומשו"ה אינו יחוד אא"כ נעול) נמצא שאם יודע שאף מישהו לא יכנס (כמו אצלינו שאין הדרך ליכנס לבית בלי רשות) שפיר חשיב יחוד, כל שהדלת סגור.

(ח) אמת ליעקב אבהע"ז סימן כ"ב הערה 8 שכתב שבאמת היתר של הרשב"א תלוי במנהג המדינות. וכתב שבליטא, הדרך היה ליכנס לבית חבירו בלי לדפוק

(ט) ספר דבר הלכה פ"ג אות ו' מביא בשם החזו"א שאפילו ברור לו ששום אדם לא יכנס, כ"ז שהדלת אינו נעול, אין בו משום יחוד משום שבטבע האדם שהוא מתירא אפילו באופן זה

סק"ד) פשט מלשון זה ספיקא דח"מ, אבל ברחוב העיר כמדומה אדרבא מראה שלא הי' שם עבירה זו.

שוב כתב כבודו ד"ה והא ודאי אין לפקפק, והעלה א"ו ברור, דכל כיעור דלא מתסרא להשאלות והר"ם לא מתסר אף בהצטרף ריעותא דילדה, כבר כתבתי דמסתבר טעמיה ולמאי דאבאר לקמן אינו מוכרח כ"כ.

 דהעלה מר כבודו בדיבור זה, דיתוד אינו בכלל דבר מכוער, זהו ברור ואמת כהוכחת רוס גאונו נ"י, אולם מ"ש מכח זה בד"ה ובאמת איני מבין כראוי, דמה זה שהזכיר מהר"ם שנכנסו זא"ז והגיפו הדלתות לכאורה זהו לא הוי רק סתירה בעלמא וכדכתב הרשב"א (סי' אלף רכ"א) והרי כבר בררנו וכו' וגם בלשון הרמ"א וכו', אמת שם הוא לשון הרשב"א והגפת דלתות שאמרתי אין זה יחוד עד שיהא הבית נעול במנעול, אבל באמת זהו ליתא כדמוכח מהש"ס (קידושין דף פ"א ע"א) דדוקא פ"פ לרה"ר הוא דאין בה משום יחוד ואיכא למידק מיניה הא פתח סתום אפילו אינו נעול והוא פונה לרה"ר או פתוח לחצר, והוא עמה ביחוד בהבית הוי יחוד, וכן משמע מדאמר רב כהנא שם בקדושין (דף פ"א ע"א) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חיישינן משום יחוד, ופירשו דשמא יצא אחד מהן ויתיחד עם הנשים, הרי אף אם נימא דבחדש שיצא לחדר האנשים שבתוכו, ומה חשש יחוד וכו' אלא ודאי אפילו בלא סגירת מנעול הוי יחוד.²

וה"נ מוכח מהרא"ש (יבמות פ"ב סי' ח) שכ' ונראה דבסתירה לחוד בלא קינוי אע"ג דאדעתא דניאוף איסתרה כעובדא שלהי נדרים, ומה ראה שם דאדעתא דניאוף היה יותר מבאחר, בשלמא העובדא השני י"ל כדאיתא בתוספ' כתובות (דף י"ג ע"א ד"ה מעלה) וי"ל דנואף שאני, אבל העובדא קמייתא מהיכי ידעינן דאדעתא דנואף אסתתר וכו', אם לא דהוי מיהרזק בביתה, ופירש"י שהיה סגור עם אשה בבית ואלו דבלא סגרה אפילו יחוד לא הוי, פשיטא שא"א לדונו באסתתר אדעתא דניאוף יותר מבאחר, וכן מוכח מתוס' כתובות (דף י"ג ע"א ד"ה מעלה) דאל"כ לא משני על קושייתם מהעובדא קמא, א"ו משום דעובדא קמא מעיקרא לא ק"מ להו, משום דמיהרזק שאני וש"מ כנ"ל.

וכן משמע מדבריהם (דף ס"ג ע"ב ד"ה אבל) דקראו להנהו עובדא כיעור מהאי טעמא, ש"מ הא יחוד הוי אפילו בלא סגירת מנעול, ובהרשב"א ט"ס והעיקר כגרסת הב"י, וכן העתיקו הפ"י שעל הירושלמי פ' המדיר (כתובות פ"ו ה"ו), דהיינו והגפת הדלתות שאסרת אין זה יסוד עיי"ש, וק"ל, וכן מוכח מתשו' הרשב"א גופא, דהרי מהרר"ש פסק שע"י יחוד לא נאסרה, ואם בא להוסיף ההיתר שבנ"ד אפילו יחוד לא הוי, הכי מבעי למימר ובנ"ד אפילו יחוד לא הוי, דהגפת דלתות לא הוי יחוד.³

גם מה שדן על היתר יחוד מצד דאם לא כן לא הנחת בת לא"א ודאי דל"ש הכי על יחוד בסגירת מנעול, א"ו נוסח הגהת ב"י עיקר, וא"כ באמת יש מקום לספק בלשון, אי דנכנסו זא"ז והגיפו הדלתות, ובירושלמי יש תרעא טריק סוטה דהיינו סגור במנעול מוגף צריכי' הרי דמוגף ואינו סגור במנעול, וא"כ הגיפו הדלתות שבמהר"ם גם כן אינו במנעול, וק' דז"א אלא יחוד, ויהי מוכרח כדברי מעכ"ת נ"י דנכנסו זא"ז הוא שעושה לכיעור, אלא דא"כ צ"ע דהשמיט המבאר בירושלמי סגירת מנעול בלא שנכנסו זא"ז, לכן יותר נכון דוקא בירושלמי דמקודם נקט לסגירת מנעול, וכ"מ בסמ"ק מעתיק לשון הר"ם שנכנסו זא"ז וסגר הדלת במנעול, וא"כ נכנסו זא"ז לאו דוקא, אלא אורחא דמלתא נקט תחילה אזל אידך והדר השני, ולא ביחד כי היכי דלא ירגישו הרואים, כדמוכח מהירושלמי דלשון זה ל"ד, אלא כל שסגרו במנעול הוי כיעור, וא"כ נהפוך הוא שדברי הרמ"א בשו"ת (סי' יז) צ"ע, דכיון דחיישינן לכיעור דאופל למה החליט בסגירת מנעול דאין אוסרים על היחוד.

מה שכתב מר רופמכ"ת בד"ה עכ"פ ברור דיחוד בעלמא בדרך איסור לא מקרי כיעור, זהו ברור ואמת, ומ"ש עוד ואף בצירוף דילדה ל"ב חודש לא מתסרא, מסתבר דהכי הוא.

מ"ש מר ד"ה גם עדות עד השני ל"מ כיעור, גם לענ"ד אינו אלא יחוד, כיון שלא הי' סגור המנעול, ומקום אופל נראה באמת כהחולקים על תשו' רמ"א שצריך להיות מקום שאין דרך ב"א לבא שמה, והעיקר שצ"ל מקום

² שב' בשו"ת בנין ציון (סי' קלח) העיר, שבשו"ת מהר"ם מטרנאני (ח"א סי' רפז) ובשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' קכא) העתיקו דברי הרשב"א כמו שהוא לפנינו אין זה יחוד. וכתב, שהלשון אין זה יסוד כהגהת הבית מאיר קשה להבין, דהכי הוי ליה למימר הגפות הדלתות אין זה יסוד לאסור. וכתב, שהכל תלוי אם מתייראים בכל עת שיבא אדם לשם, שבפתח הפתוח לרה"ר לעולם מתייראים, אבל בבית הפתוח לחצר פעמים מתייראים ופעמים לא כפי ענין הדיורים שם. ופתח פתוח לרה"ר בזה לעולם אין ייחוד, וכמו כן ודאי שייך ייחוד אפילו בלא סגירת דלת בחדר בעליה, דומיא דהגמ' בסוכה כמו שכתב רש"י במקום שאין דיורים בבית וכדומה, אבל בחדר שבכל רגע יכול לבא אדם לשם אין ייחוד בלא דלת סגור, וא"צ להגיה בדברי הרשב"א, שהרי חצר המטרה היתה פתוחה ליוצאים ולבאים אע"פ שהגיפו הדלתות, כמש"כ הרשב"א שם שאינה נחבשת ביד הכותב, אדרבא מתיירא מן המלך שמא תזעק ויתפש עלי', עכ"ל. ³ שג. והובא כ"ז בפתחי תשובה (אה"ע סי' יא סק"ח וסי' כב סק"ח), בנוגע להלכה למעשה ביחוד, אם צריך שיהא נעול במנעול דוקא עיי"ש, ופליאה על המהרש"ם (ח"ב סי' עז) שהביא מדברי הב"י (אה"ע סי' יא) הנ"ל בשם הרשב"א, וגם מתשו' הרשב"א (סי' אלף רנא), והרדב"ז (סי' קכא), ותמה על רבינו, שלא הביא דברי הירושלמי והרשב"א והב"י (סי' יא) הנ"ל עיי"ש, וכתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' צה סק"ד) שכנראה מדבריו, שתשובת הרשב"א שהביא הב"י הנ"ל, ותשובת הרשב"א אלף רנא, המה ב' תשובות שונות, וזה אינו, שהכל סובב, על אותה תשובה שבסי' אלף רנא הנ"ל, ותשובה זו עם הראיה מהירושלמי הנ"ל, מובאים בדברי רבינו. ופלפל הרבה בזה.

אלף רמ"ט

הובאה בב"י אבה"ע סי' קטו קעא, ריש ע"א

פרפיאן לר' יצחק בר יהודה דלטש

מסתברא שאין אוסרין אשה על בעלה בכך. אשר פיהם דבר שוא ושמא המגיד שקר, או מי שאמר לו שקר ענה. ועוד שאפילו היה שמא באונס היה. שהגוים פרוצים בעריות ושמא אפילו לדבריו אנוסה היתה.

אלף רנא

הובאה בב"י אבה"ע סי' ז טז, ריש ע"ב. וסי' יא כא, א

ולענין מה שאמרת באשת כהן שנכנסה בחצר המטרה עם הכתב בחקירה והגיפו הדלתות. מי חיישינן כדאמרין בירושלמי (כתובות פ"ז ה"ן) תרעא טריק מוטא.

ודאי מסוגיא דריש פרק אין מעמידין [ע"ז כג, א] נראה לכאורה דאפילו ביחוד דעלמא באשת כהן אסורה לבעלה. אלא אם כן נחבשת על ידי ממון דמתירא משום הפסד ממון. הא כל שאינו ירא משום הפסד ממון אפילו בדיעבד אסורה על בעלה. אלא שאין הדעת מכרעת כן דתמה על עצמך שאם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו ראויה לכהונה. ועוד דהא תנן אין האשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קנוי וסתירה [כתובות ט, א] וסתמא קאמר לא שנא אשת ישראל ולא שנא אשת כהן. ועל כן נראה כדברי הרב בעל התרומות שכתב שם משם רבינו יצחק ז"ל, דלא אמרו אלא באשת כהן שנחבשה דומיא דכהמה דידו תקיפא עליה. ואפילו הכי היכא דמתירא משום הפסד ממון מותרת. אבל אשה שאינה נחבשת בידו אפילו בלא טעמא דהפסד ממון אינה אסורה על ידי יחוד.

ובגדון שלפנינו אינה נחבשת ביד הכתב, אדרבא הכתב (מתירה) [מתירא] מן המלך שמא תזעק ויתפש עליה, שהאשה עשויה לצווח וכדגרסינן בירושלמי התם בפרק אין מעמידין [הלכה א] שנייה היא אשה שדרכה לצווח, הגע עצמך שהיתה חרשת דרכה והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא בית נעול, דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר, דגרסינן התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות, וכענין ההוא עובדא דפרק בתרא דעבודה זרה [ע, א] ביין נסך. ועוד דהתם בפרק המדיר [ירושלמי ה"ן] אמרו בכל הנך דאתמרן התם וכולהו אם הביאה ראייה לדבריה נאמנת. ואין לך ראייה לדבריה יותר מזה שלא נתיחדה לרצונה אלא מתוך האונס. וכל הנך בירושלמי כשנעשו שלא מתוך טענה ידועה. ולפיכך

שאלת מעשה באדם אחד שמען שמצא את אשתו על המטה עם אדם אחר שוכבין אבל לא ראה אותם כמנאפים. וכשראה אותו הנמען ירד מן המטה, ואמר בפני הקהל שהוא שכב עם אשתו הרבה פעמים. ואמרת שאף על פי שאין להוציאה מתחת בעלה בבית דין על ידי אותו רשע. אם מאמינו כבי תרי חייב להוציאה ושכן כתב הרב אלפסי ז"ל בתשובה שאלה והאריך על זה הרבה ובדין פלגינן דבורא. ושאלת לעמוד על דעתי בדבר זה.

אני כבר שאלני החכם רבי מנחם בר שלמה על דבר זה והרחבתי בו התשובה. ודנתי כאשר הראוני מן השמים על כל הצודדין. גם בעובדא דההוא סמיא [קידושין סו, א] דאמר ליה שמואל אי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה ואי לא לא תפקה. ומדעתי שעמדת גם אתה על מה שכתבתי, ומה אוסיף עוד לכתוב על דבר זה הנה קונדריס תשובתי אתך, ועוד מה ידעתי ולא תדע. גם מה שכתב הרמב"ם ז"ל [אישות פכ"ד ה"ן] שאם אמר לו אחד מקרוביו שהוא מאמינם שזינתה אשתו, הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת, הרי הוא חייב להוציא ואסור לבא עליה. ואמרת שלא ידעת מאין הוציא הרב זה. באותה תשובה הבאתי אני דברי הרב ז"ל ולא נתחוררו לי דבריו בזה. אבל מכל מקום הוא ז"ל כתב זה על סמך מה שאמר שמואל לההוא סמיא אי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה. ופירשה הרב ז"ל זיל אפקה לומר חייב אתה להוציאה. ואין הפרש בדבר זה בין קרוב או פסול ועבד ושפחה במה שהוא מאמין ואפילו רחוק מן הדין אינו נאמן בדבר שבערוה.

אלף רנ

ולענין הארמאי שאמר לישראל שגוי פלוני התודה לפניו ששכב עם אשתו. אם בא לצאת ידי שמים אם חייב להוציאה לדברי הרב ז"ל [רמב"ם אישות פכ"ד ה"ן] שאמר שחייב להוציא בבא לצאת ידי שמים אפילו על ידי הפסולין.

טוענים ברי דמותרים, וה"נ נימא ביצא קול על פנויה נתקדשה לפלוגי כהן ונתגרשה ממנו בקלא דאתחזק אם נשאה זה הכהן לא תצא כיון דשניהם טוענים ברי ואינו במשמע.

ג מ"ש רומפכ"ת הגאון נ"י דלהר"י ור"ת הוי היתר גמור ואפילו מצוה לגרשה ליכא, בין בקול בין בכיעור, אינו מוכרח, דמדברי הראשונים בשם תוס' והנ"ל והרשב"א בשו"ת הנ"ל לא משמע כן, ויש לומר דכוונת תוס' ג"כ דוקא איסורא ליכא, אבל בבא לצאת ידי שמים מצוה איכא לגרשה, ומה דהוכיח מר מדלא מפרשי הני עובדא דנואף לענין מצוה לגרשה, מלבד די"ל דלישנא אתתא שריא לא משמע להו הכי גם י"ל דס"ל דלזה לא מהני טעמא דארכס, דמ"מ אף בודאי לא זינתה הוי בכלל עוברת על דת דמצוה לגרשה אף בלא התראה כמ"ש בתה"ד, ואף דהרמ"א הגיה דבהרגילה כן, מ"מ אינו מוכרח דתוס' ס"ל הכי, נומדברי רוב הראשונים דכתבו כולם דהאי עובדא דבא לצאת ידי שמים, לכאורה סייעתא גדולה להרמ"א דבאינה רגילה ליכא מצוה וא"י לגרשה בע"כ, דאל"כ מה בכך דארכוסי, מכל מקום עברה על דעת משה באיסור יחוד].

וביותר לפי"מ שכתבתי לעיל דס"ל לתוס' דאף לטעמא דארכוסי הוי רגלים לדבר, ה"נ י"ל דבכה"ג בודאי הבא לצאת ידי שמים מצוה לגרשה, וא"כ עדיין י"ל כסברתי דדוקא בכיעור גמור כהנהו דפרק ב' דיבמות דלהשאלות תצא מבעל, בזה המציא הר"מ דמודו ר"י ור"ת בילדה ל"ב חודש, והא דכתב ואי ליכא אלא אותו אחד שמצא עכו"ם מגפפים אותה, נצטרך באמת לומר הכוונה ע"י שהי' שם כעורים רבים ואומדנות גדולות כמ"ש הרמ"א בשו"ת מכח קושיא אחרת בסתירת דברי מהר"ם בע"א דמהימן ליה כמ"ש במכתבי הקדום, והר"ם קיצר כאן במובן ותפס מקצת מן הכיעור.

אך להיות שרומעכ"ת נ"י מפקפק בדבר דאפשר דבכל כיעור דעלמא ואפילו ביחוד בדרך איסור בילדה ל"ב חודש י"ל דאסורה, חלילה לי להקל נגדו, ובזה מסכים אנכי בבירור עם רומעכ"ת, דאף בכיעור גמור וילדה ל"ב חודש שאין לכופו בידים, דאלו הר"ם גופיה לא מפשט פשיטא ליה הך ס' שלא לחוש לגט מעושה, ולענין אם מצוה לגרשה ואף בע"כ כבר הסכים רומעכ"ת לדעתי הקלושה דשפיר דמי.

ש מעכ"ת נ"י לסתור דברי, די"ל דכל סגור במנעול הוי כיעור, וההיא דשו"ת הרשב"א ע"כ הגירסא אין זה יסוד וכו', דבריו נכונים ומוכרחים בשו"ת רשב"א, דבודאי גם בלא סגור יחוד מקרי. ומה דפסק הרשב"א האיבעיא לקולא במוגף ואינו סגור, י"ל דהוי ס' דרבנן, וביותר אם נימא דהירושלמי מיירי רק דתצא מבעלה, אם בא לגרשה לצאת ידי

שמים בלא כתובה כמ"ש הנ"י הנ"ל, א"כ בכה"ג דהוא רק לצאת ידי שמים פסקין לקולא אך מ"מ בענין הכיעור אפשר לומר כדברי, דבעינן ג"כ נכנסו רצופים בכדי דלא נניח דברי הרמ"א בשו"ת בקושיא, ואף אם נדון דהני עובדא דנדרים הוי כיעור, י"ל לא משום דמיהרזק בביתא לחוד, אלא משום דפרטיה נואף להוציא וערק, מזה ניכר דהיתה הסתירה לשם זנות, וכדכתב הריטב"א (תוס' רי"ד קידושין פ"א ע"א ד"ה אמר רב) סוף קדושין וז"ל, דהנהו תרי עובדא, יש דברים הנכרים ורגלים לדבר, שלמה ה"י נחבא מן הבעל וכו' (וע"י בחלקת מחוקק ס' ס"י מ"ו ס"ק יז) בפרט למ"ש הרא"ש (התוס' נדרים צ"א ע"ב ד"ה פרטיה) בשם הערוך דדחה נואף להבעל וערק הבעל גם יש לומר דמשום דנואף הוא מקרי מכוער, גם בעובדא קמא י"ל דמיירי בנואף כדאמרין פרטיה נואף להוציא.

ג מחזיקנא טיבותא למעכ"ת נ"י מה דמסייע לי מלישנא דהירושלמי מבואר דמוגף היינו בלא סגור א"כ משמע דגם הגיפו הדלתות שבהרמב"ם, היינו בלא סגור, וא"כ תיקשי הא הוי רק יחוד בעלמא, אע"כ דמיירי בסתירה ע"ד זנות שנכנסו רצופים, ומה דדחה מעכ"ת נ"י דא"כ הו"ל להרמב"ם להביא דין סגור ולענ"ד אם נניח דהרמב"ם מיירי באינו סגור ובנכנסו רצופים דוקא א"כ בודאי הרמב"ם פירש כן בירושלמי בהא דאמרו מוגף צריכה, ויצא לו כן דלא ניחא ליה דהירושלמי מבעי ביחוד לחודיה א"כ כיון דמוכרחים לפרש דמוגף צריכה היינו בכה"ג בסתירה ע"ד זנות, ה"נ י"ל דתרעא טרוק סוטה מיירי בכה"ג דבחד גוונא מיירי, ולא מצינו דסגירה לחוד משוי לכיעור.

מ"ש רומעכ"ת הגאון נ"י להוכיח בעדות הב' אם ה"י הקיף כבר פנוי ממאכלים ואין בני הבית לבא לשם הוי בכלל אופל, ומשו"ת מבי"ט שהבאתי אין ראייה די"ל דמיירי בסתירה ביום, עיינתי שנית בשו"ת מבי"ט ומפורש שם שהי' בלילה באישון חושך ואפילה, גם ממה שהבאתי מליש' דהחכם ר' הירץ ז"ל שכ' דמירתת שמא יעור אחד מבני העיר משינתו ויצא לחוץ, וזה שייך גם בנ"ד כפי הנראה מענין השאלה דכשהשכן העד הזה יוצא חוץ לפתחו מיד יוכל לראות מה שבקיף על ידי הנר שבבית החורף.

מ"ש מר להסכים עמי בכוונת הר"ם, דמ"ש תחילה דאף במהימן לע"א בכיעור לא מתסרא מיירי בכיעור לחוד, ולבסוף בילדה ל"ב חודש דמיירי מיני, וכ' מר הטעם פשוט דהאמנת כבי תרי אינו פועל אלא מה שעדים פועלים, ומריש דיבר לפי משמעות הלכה אליבא דתוס' ור"י, דברי כבודו נ"י אינם מספיקים, דמשמע דריש דבריו לא קאמר רק אליבא דתוס' ור"י אלא אף להשאלות, דהרי כ' בע"א של כיעור לא מתסרה אף במהימן ליה כבי

שיש בידו להוכיח [האדם העובר עבירה] ואינו מוכיח (אדם עובר) העבירה בראשו. ואם הוכיח, אז נפשו הציל, אל תתיחד אם שום אשה. אפילו בתך או אחותך ואפילו פנויה. חוץ מאשתך. ואפילו היא נדה ואיזה הוא יחוד. סגור במפתח או במנעול. זהו יחוד האמור בתורה. (דברים יג, ז) כי יסיתך אחיך בן אמך וגו' [בסתר]. ואפילו עם שתי נשים. וטוב ליוהר אפילו בפתח פתוח לרשות הרבים משבת עם אשה אחת. אל תשמיע לאזניך במתכוין קול אשה משוררת. כי קול באשה ערוה. שצרה ערוה. וכל האמור בשיר השירים לשבח. היינו: קול. שער. שינים. צואר. ערוה. ואסור לו להסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה לזון עיניו מן הערוה. וכל המרצה מעות לאשה מידו לידה. כדי להסתכל בה. אפילו קכל תורה כמשה רבינו מידו של הקב"ה לידו. לא ינקה מדינה של גיהנם. תמיד הרגל על שפתיך דברי יראת שמים. כגון הוי עז כנמר (אבות פ"ג, מכ"ג). סוף דבר הכל נשמע (קהלת יב, יג). ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' (דברים י, יב). מאד מאד הוי שפל רוח (אבות פ"ד, מ"ד). וכיוצא באלה הרגל על לשונך ואו לא תכשל. אל תהדוק ראשך על הספר. ואל תהרוג כנה על השלחן. כי השלחן נקרא מזבח. ואל תדבר בשעת ברכת המזון.

גדל בניך לתלמוד תורה ולמעשים טובים גם לעת זקנה לא לא יסורו מהם. ולמד (לבניך) [לבנותיך] הלכ' נדה וחלה. איסור והיתר. דברים הנוהגים (בהם) [בהן]. פן יאכילוך דבר אסור או לבני (ביתם) [ביתן]. הוי זהיר בברכת הלבנה בכל חדש בזמנה משיאותו לאורה ועד רובו של חדש. כי אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים בכל חדש וחדש דים. הוי זהיר בכבוד אשתך כדברי רבותינו. אוהב אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו [וכו']. כי דיין שהיא מגדלת בניך ומצלת עצמך מן החטא. והוי זהיר באונאתה. כי דמעטה מצויה. לפיכך אונאתה מצויה וקרובה. כי שערי דמעה לא ננעלו. הסתר סודך וכל שכן

ר"ל ראו ערין לא גזרו הנחנה ולכן אפילו נפרש כפי הט"א אין ראוי מזה להחזיר אבל באמת פי' הט"א דחוק הוא בלשון החוספ' ולא ראה להמירש"א שכבר דחה פי' זה וכחזק שדחוק לפרש כשמשנה עם מרדכי משמשת היתה צורך דלא החזירו לשמש צורך אלא לג' נשים והקושיא שהביאה הט"א לפרש דעם מרדכי שמשנה צורך שהרי הי' לה בן מאחשורום כבר חירן המהרש"א שנתעברה ממנו אחר שנאסרה למרדכי כשאמרה פאשר אברתי וכו' כך אונד ממך ששוב לא היתה משמשה צורך ע"ש ולעג"ר י"ל עוד ביישוב קושיא זו דמי המהרש"א דחוק כמו שהשיב ביערות דבש דהרי בשנת י"ב הי' כשנכנסה ברתן וטולד רדיוס בשנת י"ג וא"כ הי' בן שמים כשנדה ביהמ"ק לאחר מיתת אחשורום חס מהמנעו אבל הנלעג"ד בזה דודאי כשנלקחה אסתר אל בית המלך חוק שאר הנחולות לא הי' אפשר למרדכי לקרב אליו שהיתה תחת ידי הגי שומר הנשים ובנקר היא שבה אל יד שגשג שומר הפילגשים ואיך יקרב זר אל בית הנשים והכתוב אומר מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את של אסתר הרי דאלי' לא בא ולכן כשנלקחה אסתר אל בית המלך בשנת שבע למלכותו לא היתה נריכה הנחנה ולא שמשנה צורך ואפשר שמהקצ"ה הי' שנתעברה

נחזיר החסות

מיד שילד בן טהור מאמו שיבנה ביהמ"ק וטולד אז דריש בשנת שבע לאחשורום אכן כשנחן כחזקת מלכות נראה ששנה בנית המלכות לבנה אז הי' באפשרי שיקרב מרדכי אליו ולכן כחזקת כחזקת היתה באמנה אחר שחזר דרש שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי אחר שכבר מלכה וזאת והלאה שמשנה צורך עם אחשורום חס כוונת החוספ' לפענ"ד אבל עם מרדכי לא שמשנה צורך דלא הותר כמו שכתב המהרש"א מכל הנ"ל נראה שחזקת להחזיר לשמש צורך. אכן מה שמלאנו באשר ר' חייא בצימות (דף ס"ה) ששחתה כוס של עיקרין מפני גער לידה בזה אולי יחמא גם האשה הזאת חקנה לעצמה. ואע"פ שיש מהפוסקים אחרונים שפקפקו גם בזה מפני חשש סירוס באשה מכ"מ אין זה דק חשש בעלמא ובה"ג צמקום סכנה ודאי אין נריכה לחוק.

שוב אחר כחצי הדברים האלה מלאנו צו"ת חתם סופר חלק י"ד סי' קע"ב שנשאלה שאלה זו ממש לפנינו והשיב שלפחות המוקד בשעת חשימה אין להחזיר כלל אך אחר החשימה אפשר שיש להקל ברתן בעלה גם הניא הראי' מחוספ' מגילה שאסתר שמשנה צורך. מפני הס"א ודחה פירושו אכן הקושיא היאך ילדה לרדיוס נדחק ביישונה והנלפע"ד כחזקת

הקטן יעקב:

סימן קל"ח

צ"ה אלטאח, נחזקת אייר חר"ב לפ"ק.

ביומי החורף ואם יחשך זה יחוד כמעט שאין להנצל מזה. לכן ראיתי לנאור הענין.

והנה נחמלה אוסיף ראיות מהגמרא שגם בלא סגירת דלתות מקרי יחוד ותמיהני על הגדולים שלא הביאו ראיות הללו ודמיליה (דף י"ד) אמרינן דבורה דכחצי ודבורה אשה נביאה אשת לפידות מאי אשת לפידות שהיתה עושה פחילות למקדש והיא יושבת תחת חומר מאי שנה תחת חומר אמר ר"ש בן אנשלוס משום יחוד. ופירש רש"י שהוא גבוה ואין לו כל ואין אדם יכול להתייחד שם עמה כמו בבית עכ"ל ודרך דרוש אמרתי למה הקדים שהיתה אשת לפידות דלכאורה קשה מה חשש יחוד היה דהרי אמרינן בקידושין (דף פ"ה) נעלה נעיר אין שם יחוד. דאשה בעלה משמרה אבל י"ל דאיתא בתנא דבי אליהו (הובא גילקוט) אשת לפידות שהיתה עושה לפידות והיתה שולחת את בעלה להניאם לביהמ"ק בשילה עכ"ל פירוש שעל ידי זה נקראת אשת לפידות שבעלה נקרא לפידות על שם שילוחו ולכן כיון דהרבה פעמים לא הי' הנעל נעיר שיבנה שם הוצרכה לישב תחת חומר משום יחוד חסו מה דאמר הפסוק ופירש הגמרא מפני שהיתה אשת לפידות שהלך לפעמים לשילה היא יושבת תחת חומר לרוב מפני היחוד אכן אי אמרינן דק בדלת נעול מקרי יחוד למה לה לישב תחת חומר הרי תחת שאר חילין שענפי מרובים ויש לו כל ג"כ אין יחוד. ועוד דאפילו בבית היתה יכולה לרוב בלא סגירת דלת אלא ע"כ דכל שנחכסה מן העין אפילו אינו סגור עד שאי אפשר לשום אדם לבא לשם ג"כ מקרי יחוד ועוד ראוי ממה דאמרינן סוכה (דף כ"ה) וליעבדו חופה בסוכה אבני אמר משום יחוד ודנא אמר משום גער חתן ע"ש הרי דשיך יחוד גם בלא סגירת דלת דודאי אין חשש שיתחיד אדם עם הכלה ויסגור הדלת בעדו ועוד דא"כ מה חילוק בין חופה בסוכה ובין חופה בבית אבל באמת מזה מלאנו פסר דבר שרש"י כתב משום יחוד דסחם סוכה היו עושין בגגותיהן ואין דרך ביאה וליאה שם לרבים חמיר מפני הטורה ושם ירד החתן לעשות נרכיו ויתחיד אחר עם הכלה עכ"ל ויש להקשות מה נעיר רש"י בזה שהיו עושין סוכה בגגותיהן

קקס

שאלה — מה נקרא ייחוד עם העריות שאסור מן החורה כמנאור בטוש"ע אהע"ז (סי' כב)

אם דוקא אסור להתייחד עם הער' בחדר שנסגר הדל או אסור גם כשהדלת מנופס ואינה סגורה.

תשובה — כתב הרשב"א צו"ת (סי' חלק ר"ח) והגפת דלתות שאמרת אין זה ייחוד עד שיהא בית

נעול דתרענא טריק בירושלמי. שער נעול צמנעל משמע וכדמשמע הסם בירושלמי צ"ה המידר דגרסינן הסם הרעא טריק סוטה. מנא"ר נריכה וטעמא כל שאינו צמנעל ירא הוא שמה יכנס אחר שלא נראת ובעין האז עוצרת דפרק נחרא דע"ז ג"כ עכ"ל. ומה נראה בפירוש שדעת הרשב"א דלא נקרא יחוד רק בדלת נעול אמנם שרא צ"ה נגנא הגאון בית מאיר הובא צו"ת ר' עקיבא סי' ק' ח"ל אמר שם הוה לשון הרשב"א והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא הבית נעול צמנעל אבל באמת זהו ליתא כדמוכח מהש"ס דדיוקא פ"פ לר"ה הוא דאין זה משום יחוד ואיכא למידק מיני' הא פתח סחום אפילו אינו נעול והוא פונה לר"ה או פתוח לחצר והוא עמה ייחוד בבית הוי יחוד וכן משמע מדאמר רב כהנא שם בקידושין (דף פ"ה) אנשים מנפנים וגנים מבחין חייסין משום יחוד ופי' רש"י רשומא ילא אחד ע"הן ויתחיד עם הנשים הרי אף אס חס נמא דנחשש שיהא לחדר האנשים שנחכו יס חשש יחוד וס' א"ו אפילו בלא סגירת מנעול הוי יחוד וה"כ מוכח מהרא"ש (פ' כ"ד) ש"ה נראה דבסתירה לחוד וכו' ובהרשב"א טעות סופר ועיקר צריכת הגי' וכן העתיקו הפירוש שעל הירושלמי פ' המידר דהיינו והגפות הדלתות שאמרת אין זה יסוד ע"ש עכ"ל סבית מאיר והסכים עמו הגאון ר' עקיבא אכן צו"ת מהר"מ מטראני (ח"א סי' רפ"ז) צו"ת הרד"כ (חלק א' סי' קכ"ה) העתיק דברי הרשב"א כמו שהוא לפנינו אין זה יחוד ולעג"ד פלגון אסירת אין זה יסוד כמו שהגיהו הבית מאיר קשה להבין דהכי הוי לי' לאימר הגפות הדלתות אין זה יסוד לאסור ונאמר שקשה מאוד לפ"ד הגאונים ז"ל להנצל מאיסור יחוד לפעמים שלא נדעת כשחכמים המשרתה נחזר כשהנעל קבית לבדו שם לפקן נריכיה הבית וחנף הדלת כדרך נפרט

על הראי' שהניח הבית מאיר מהרא"ש ע"ש וגם מההשקפה
מחלוקת: בית הפתוח לר"ה אין יחוד דמשמע הא פתוח
לחצר יש יחוד לפ"ז אין רא' רק לדבריו שהכל חלי' אם
מחיראים בכל עת שיבא אדם לשם דפתיח הפתוח לרה"ר
לעולם מחיראים אבל בבית הפתוח לחצר פתיח מחיראים
ופתיח לא כפי ענין הדיראים שם ולכן כלל' כי' לנקוט
פתיח פתוח לרה"ר דבזה לעולם אין ייחוד וכמו כן ודאי
שי' ייחוד אפילו בלא סגירת דלת נחמד נעלי' דמיא דסוכה
כמו שכתב רש"י בעקום שאין דיראים בבית ובדווא' אבל
נחמד שכל רגע יכול לבא אדם לשם אין ייחוד בלא דלת
סגור וז"ל להג"י בדברי הרשב"א שהרי החצר מטרה ה'
פתוח ליוצאים ונאים אע"פ שהניחו הדלתות כחשך הרשב"א
שם שאינה נחשבת ציד הכותש אדרבא מחירא מן המלך
שחזר חזק ויפתח עלי' עכ"ל הרי שהי' אפשר לאחרים לבא
לשם אם חזקו לחפשו לכן כתב שאין ייחוד בלא סגירת
הדלת שמתירא בלא סגירה שחזר יבנים שם אדם אפילו
שלא ברשות ואפילו לא חזקו ועל כן כל כה"ג שמחיראים
המתיראים שיבא אדם לשם בלא נטילת רשות לא נקרא
ייחוד בלא סגירת הדלת כנלענ"ד
הקטן יעקב.

סימן קלט.

ב"ה אלטאנא, יום ג' ז' טבת תרי"ט לפ"ק.

לחמני הרה"ג וכו' מ"ה משלם זמן הכהן נ"י אב"ד דק"ק מאסטריכט יע"א.

שלא יהי' עלי' ג"כ בנכח נשואין כמו בטענה: ואיחא
במהר"ל עוד ח"ל וכו' חוזר לה הטענה באצבע שאל
האגודל ואם אינה טענה איט מניע בה אך יניח ליפול
מעצמו לאצבע עכ"ל וגם בזה לא ראיתי טענה כן ולענ"ד
יש קצת רא' נגד מנהג זה ממה שכ' רמ"א אהע"ז (ס' ס'
ס"א) על מה שכ' הש"ע כשר הדבר שלא חשבו עד שחטור
ח"ל ועכ"פ המנהג שלא לרקדק ואין מחמירין ומכ"מ טוב
להודיע לחתן מחלה שהיא כזה עכ"ל ולמה כתב טוב להודיע
הא' נדך להודיע לו למען לא יחשיט הטענה באצבע ומה
משמע דא"ל להקפיד כיון דנשעה שמושיט עדיין אינם
מקודשת ואינה אשמו ובאשמו יקדשה מעצמו פירש מזה
ועדיין ז"ע כי לא ראיתי אינה רא' ולאשי מעשה יש להקפיד
לעשות כן: ומה שהזכיר שלא לרקד ולומר כשהחתן אבל
על א"ל יפה הורה והמערער על פסקו ידו על החתונה
ואם חוכל לבטל הרקוד בכל החתונות ישר כתב ודילך כי
אין זה שמחה של מנ' בשמקדים נחורים ונחלומות יחד
ועונתין על צירא דעיריות והקטן מרקד בניהם ולשמחה
מה ו עשה וזכה לראות נחמה לין ואז ימלא שוקו פיו
ולשונת רנה:
הקטן יעקב.

סימן קמ.

ב"ה אלטאנא, יום ג' ז' טבת תרכ"ו לפ"ק.

לחמני הרה"ג וכו' מ"ה יוסף אחאקאזא נ"י אב"ד דק"ק ראטטערדאם יע"א.

האחר והאחר ג"כ הכיר טעות זה וכששמעו שיהי' בזה
חשש בהקדושין נאשר שכל אחד מהם קידש בטענה שאיט
שלו אמרו הרי אנחנו הדבר כאלו החלפנו הטענות קודם
הקדושין ואלי שלו ואלו שלי נאשר שאין חילוף בשוין רק
מאונס מעט להכיר מה הדין של קידושין הללו'
חשובה — שני הקדושין ודאי אינם קידושין כלל נאשר
שכל אחד קידש בטענה שאיט שלו ומה שאמרו
אנו רואין כאלו החלפנו למפרע זה אינו מועיל דלא אומרינן
הבדל

במקום שאין דרך ניהא וניהא שם לרבים אלא ודאי כוננו
שרנה לנאר בזה למה דוקא נחופה בסוכה יש חשש ייחוד
דאין שי' ייחוד במקום שאפשר לבוא שם אדם בכל רגע
כיון דייחוד הוא מזה חשש זכות כל שמחיראים שיבא אדם
ויראה אין חוש: ח"ה מה שכתב הרשב"א כל שאינו
במגעול ירא הוא שחזר יבנים אחר שלא ברשות ולכן אם
הוא מהם שאין דרך לבוא אחר לשם נחשכ בבית נעול
ולא כתב רש"י שבסוכה כיון שהיא נגד ואין דרך רבים לבוא
לשם נחשכ ג"כ ייחוד כמו בבית סגור מה שאין כן אם החופה
בבית וכן בדבורה כיון דלפעמים נשעת הדין מוסיחין כל
אדם לחתן ומיירין רק אחד כדאיחא בסנהדרין כשנודקין
אח העדים יהיה זה ייחוד כיון שאין אדם נכנס לשם עד
שידלה הדין אבל בכל מקום שאפשר בכל עת לבוא אדם
לשם בלא נטילת רשות לא מקרי ייחוד בלא דלת סגור ולכן
אין רא' מהא ראמרין בקידושין (דף פ"א) אנשים מנפנים
וגשים מנחון חייטין משום ייחוד דכיון דאנשים לבד וגשים
לבד אין דרך לאנשים לבוא למחר הנשים לכן כשיבא אחר
מהן ויתמיד הו' ייחוד נחמד דאינו מתירא שיבא גם אחר
לשם אבל בבית ובחצר שיוצאים ונכנסים תמיד כדרכם לא
שי' ייחוד בהנפת הדלת בלא סגירה ומה יש חשונה ג"כ

אשר שאלה אודות המנהג שבמדינה שם לפירוש טליה
על החתן והפלה בשעת נכוח אידושין ונשואין
להיות במקום החופה אם יש לבטלו מפני שלפעמים הכלה
אינה טהורה:

אשר לך שמנהג זה יסן טען הוא בכל מדינות אשכנז
הטענה אחר מהר"ל והאחר במהר"ל ה' נשואין
ח"ל מנהג שמטלין את הניפל מן המטרון של חתן ומיירין
על ראש הכלה להיות להן לחופה אכן מהר"ל בהלכות נישואין
נטל שפת נשיפין שקורין (ענד) והניח עליהן לחופה ואמר
דבור לו מקדש המנהג כך על שם וחקת הנשיף וחתום
ונשכחולקחו הניפל ואם הכלה אינה טהורה לנעלה מסירין
מעל ראשה מיד אחר ברכת אידושין עכ"ל וכן ראיתי
מנעורי נאך מולדתי (כי פה שהוא מנהג פולין לא מהגין
כן) ובכר ידוע להשונות שאלה הכלה אינה טהורה שמסירין
מיד אחר שכתקדשה ומזה שכ' מהר"ל מיד אחר ברכת
אידושין משמע דאפילו בשעת קידושין לא יפרסו עוד כשאני
טהורה אבל לא ראיתי טענה כן אלא שאחר הקידושין
מסירין ונאמח לא ידעתי מה חזקל הכיסוי קודם הקידושין
כיון שהוא לחופה וחופה קודם קידושין ליכא ואלו גם כוננו
מהר"ל כן ומה שכ' אחר ברכת אידושין אחי לאפוקי לבד

על דבר השאלה הנאה לידך שהמנהג שם שהחתן קודם
החופה מוסר טענה קידושין להנאמן והוא מוסר
לר' המסדר קידושין להראותו לפני הקידושין אל העדים
שי' זו ש' פירוש כמנהג אשכנז ע"פ מהר"ל ואירע מקרה
שני חתנים עשו חופה זה אחר זה ושניהם מסרו הטענות
שלהם להנאמן והר' מסר לכל א' הטענה שלו קודם הקידושין
כמנהג ויהי אחרי כלום החופה אמר האחד להר' ראיתי
עשה שהנאמן החליף הטענות ונתן לי הטענה של החתן

סי' כ"א

עיין בהערה³.

סעיף א: צריך האדם להתרחק מן הנשים מאד מאד וכו'.

עיין בהערה⁴.

סעיף ב: לא תלכנה בנות ישראל מרועות ראש בשוק וכו'.

עיין בהערה⁵.

סעיף ו: אין שואלים בשלום אשה כלל אפילו ע"י שליח ואפילו ע"י בעלה וכו'.

עיין בהערה⁶.

סי' כ"ב

סעיף א: אסור להתייחד עם ערוה מהעריות וכו'.

ח"מ סק"א: ועם אחותו התירו יחוד ארעי וכו'. עיין בהערה⁷.

סעיף ט: בית שפתחו פתוח לרה"ר אין חשש להתייחד שם עם ערוה.

⁴ בענין להחזיר נתינת יד לנשים כשהן מושיטות יד לשלום שלא בדרך חיבה, זו שאלה חמורה מאד וקשה להקל בזה, אבל במצב שאפשר שתבוא לידי בדיון אולי יש להתיישב להקל בזה, רצ"ע.

⁵ מותר לנשים ללבוש מכנסים כשהם מתעמלות בחדר ההתעמלות (gym) ואין שם גברים, אבל ברחוב או בשוק כודאי אסור ואין להתיר להם, ואפילו אותן מכנסים שקורין cutottes שנראים קצת כשמלה, ג"כ אסור - מפי השמועה.

⁶ מותר לומר לאשה לשון hello וכדומה, שזה אינו השלום שנזכר בחז"ל, שהם הקפידו רק על מלת שלום שהוא שמו של הקב"ה ולכן שייך בזה ענין חיבה שבשם גדול כזה הוא שואל בשלומה - מפי השמועה.

⁷ מה שהתירו יחוד לפרקים עם אחותו הוא לאיזה ימים אחדים, ואין היתר של שלשים יום, אלא דמותר להתייחד בביקור בעלמא, ואם ההורים לא יחזרו לבית עד לאחר זמן (כגון שהלכו לא"י וכדומה), צריך שתים בלילה מלבד האח, ככל דיני יחוד - מפי השמועה.

סי' כ"ג

סעיף א: ולא ישא קטנה שאינה ראוי לילד.

עיין בטור שהביא דברי הרמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה הלי"ח: אסור להוציא ש"ז לבטלה לפיכך לא יהי' אדם דש מבפנים חורה מבחוץ ולא ישא קטנה שאינה ראוי לילד וכו'. לכאורה צ"ע מסוגית הגמ' ביבמות דף י"ב ע"א: ג' נשים משמשות במוך קטנה כו' וחכ"א א' זו וא' זו משמשת כדרכה והולכת. גם לשונו אינו מדויק, דהא כל קטנה אינה ראוי לילד, והול"ל מפני שאינה ראוי לילד. וגם מה שהעתיק הטור דברי רמב"ם אלה, ואע"פ שדעת הרא"ש אינו כן ואיך השמיט דעת אביו לגמרי. ולולא דמסתפינא הייתי מגי': ולא ישא קטנה שאינה ראוי לביאה, והיינו פחותה מבת ג', אבל קשה לשבש הספרים. גם במס' נדה דף י"ג ע"ב מצינו דין זה, דת"ר הגרים והמשחקים בתינוקות מעכבין את המשיח כו' משחקין בתינוקות מאי היא כו' אלא דנסיכי קטנות דלאו בני אולודי נינהו וכו', הרי בהדיא אמרו בגמ' משום דלאו בני אולודי נינהו, ועיי"ש.

ועיין להלן ברמב"ם שם הלכ"ו: ואין האיש רשאי לישב בלא אשה ולא ישא עקרה חקנה שאינה ראוי לילד וכו'. ועיין בלח"מ שתמה על הטור שהביא דין דלא ישא קטנה אע"פ שהרמב"ם לא הזכיר, ועיי"ש. ופלא הוא, שהרי בהדיא אסר הרמב"ם קטנה כהלי"ח הג"ל, ואפילו ליש לו בנים משמע דלא ישא. [הן אמת דממש"כ הרמב"ם בפט"ו מאישות הל"ז משמע דמותר ביש לו בנים, אבל ממה שחילקם כהלכות איסורי ביאה לשני הלכות נפרדות לא משמע הכי.] ובהיות שקשה מאד לומר שרבינו הלח"מ כהלכ"ו לא ראה מש"כ הרמב"ם כהלי"ח דקטנה אסורה משום הרצאת זרע לבטלה, ופשוט דאפילו קיים מצות פור'ר נמי אסר בקטנה, ואיך ישמט זה

⁸ במה שנחלקו הפוסקים ז"ל אי בית סגור ולא נעול נחשב כפתח פתוח, נראה שהמחלוקת היתה תלויה במנהגי המדינות, שכאותם מקומות שנהגו שהשכנים היו נכנסים לבית בלי לדפוק קודם [וכמו שעשו הרבה בליטא] אז אף שהדלת סגורה אין חשש יחוד, ובמקומות שהקפידו על אלו שנכנסו בלי לדפוק [וכגון באשכנז] א"כ גם דלת סגורה ולא נעולה יש בה חשש יחוד. ולמעשה נראה שבאופן שיש יחוד מדאורייתא יש להחמיר, ובאופן של יחוד דרבנן יש להקל - מפי השמועה.

שמה יכנס משהו ודומה ממש לדין לפנינו וחלון.

ועיין הגהות הגאון מהר"ר פרנקל נדפסו בסוף שו"ע אבה"ע דכתב בסי' כ"ב אדון דפ"פ לרה"ר ועיין תשובת הרשב"א סי' ארנ"א המוצא לעיל סי' י"א סי' א"א ועיין מס' ע"ז דף ס"א ע"א עכ"ל. משמע נמי דס"ל ברשב"א דמתיר בסגור ולא נעול, ולא כגאון הב"מ והגרע"א דגרסי ברשב"א אין זה יסוד דלג"י זו לא מיירי מהיתר יחוד, ומה שאין לע"ז דשם איתא המעבד יינו של גוי ונותנו ברשותו בבית הפתוח לרה"ר בעיר שיש בה גוים וישראלים מותר ופרש"י דאמר דלמא חזי לי הכך ישראל דעברי ברה"ר ע"כ, ועיי"ש בחוד"ה וחלון ובר"ן שם דאפשר דהכונה שהוא פונה לרה"ר אף שסגור ומירתת שיראוהו נכנס, ואף דפתוח היינו ממש י"ל דהא פ"פ דיחוד למתירים אף בסגור לא צ"ל למעט פתוח ממש דזה ודאי מותר, אלא ברשב"א מסבירה דמירתת מתיר אף בסגור ולא נעול, משא"כ שם ביי"ג שהיון בביתו של הבוי וסיון עדין של הבוי עיי"ש בתוס' וכן נפסק בשו"ע וי"ד סי' קל"א סק"א דלא כתב לו הבוי התקבלתי, לא מירתת כשהפתח סגור שיכנס ישראל צעה שינסך, ועיין תשובת הרשב"א הובאה בבי"י שם, דאם הבוי דר שם לא מהני אף פתוח ממש.

(ג) ז"ל"ק בלוח רל"ה ואיזו יחוד סגור צמפתח או צמנעול וכ"י עכ"ל"ק, והוצא בדובצ משרים סי' ה'.
(ד) בסי' קל"ח הביא את הרשב"א הג"ל וכתב עליו מה נראה צ"פ שדעת הרשב"א דלא נקרא יחוד רק בדלת נעול אומנם שר"ה ד"י נרגא הגאון ב"מ הוצא בשו"ת רע"א והסכים עמו הגרע"א (נצי"ח להלן) אכן בתשובות מבי"ג ורדב"ז (הובאו בבב"ה א"י) העתיק דברי הרשב"א כמו שהוא לפנינו אין זה יחוד, ומסיק ועל כן כל כה"ג שמתיראים המתיראים שיצא אדם לשם צלה נעילה רשות לא נקרא יחוד צלה סגורה הדלת. (כונתו צלה נעילה הדלת צמנעול דשם בשאלה קורא לנעול סגור, ולסגור מוגף, וע"ז סובצת התשובה שם אם מותר להתייחד בסגור ולא נעול, וע"ז מסיק לביחור).

(ה) ח"צ סי' ע"ו, ובמפתחות אבה"ע שם, לאחר שהביא את הפוסקים שהצאנו, מסיק ומפורש להקל מדינא, ומוסיף בתשובה וע"י צו"ד סי' קכ"ח דמוכח דדוקא נעול צמנעול בוי יחוד ועיי"ש לענין יו"ט וא"כ ה"י צ"ב. ע"כ.

(ו) דכתב בחזו"א קדושין סי' מ"ה סק"א באמצע הדברים, כמו דמותר צפתה לרה"ר אע"ג דצידו לנעול הדלת לא חיישין שיענול ע"כ, מה משמע לכאורה דהיתר פתח לרה"ר היינו אף בסגור, ולכן כתב דלא חיישין שיענול, דא"כ ה"ל לומר דלא חיישין שיענול. ופעם פנו בשאלה למן החזו"א אם מותר להתייחד עם אשה שצ"ע רוצה ביום צעודתו צעיר והרבה פעמים מחוץ לעיר, בדירה בקומה שני שהכניסה אליה היתה דרך מרפסת ארוכה ששימש לנוד כמח דירות, אבל היא היתה בקלוגית צמרפסת, כך שאר השכנים לא היו עוזרים צעליתם וצירידתם ע"י פתחה, וכו' לא היו עוד דיורים לדירה הזאת שיש לחוש שיכנסו והגני מעתיק את בלוח את תשובה מן מבי"ק: מכתבו הגיעני הדעת נוטה דכל שאפשר לחוש לנכנסים בכל שעה אין זה מקום סתם, וכי נראה לפ"ז דפ"פ ברה"ר איירי אפי' הוא צמנעול שאין אדם נכנס אליו דאימת רבים עליו צעצע אפי' באופן זה, וכן אנשים מצפנים ונשים בחוץ דאסור איירי באופן זה, וכן חשש שיכנסו שחבריו חולים או אסורים, ופיקרו אשמעין דאע"ג דב' חדרים הפתוחים כל אחד לחץ אין בהם משום יחוד אפי' שיש להם פתח מהלך לזה מ"מ

צפנימי לחלון חשוך יחוד שהפנימי לבו על בית החלון ולפ"ז בעלה צעיר איירי ג"כ אפי' צמנעול שאין לחוש צעצע שיצא מ"מ אומת בעלה פלה, והלכך צל"ר שיהיה שיש לחוש לנכנס ובעלה צעיר יש להקל עכ"ל"ק, כונתו בלחוש לנכנסים היינו שכנים או משהו אחר מהרחוב. ובשנותיו האחרונות הקל גם צלי הצדק של בעלה צעיר, וכן מוכיחות העובדות דלהלן, חזינן בדעת ק' דחצר אף שהוא סגור ולא נעול, ובקומה עליונה ואינו צמנעול שלא יכנס משהו, לא מקרי מקום סתם ולא זקוקים להיתר של פ"פ לרה"ר, ואם ע"י פתח הסתר מקום מעבר לרבים והיינו פ"פ לרה"ר אף שהוא סגור ולא נעול וצמנעול שאין אדם נכנס אליו אף שזה נקרא מקום סתם מ"מ מותר משום דאימת רבים עליו צעצע וזהו היתר של פ"פ לרה"ר. ובפירושו לפנינו וחלון נדחית ראות הגרע"א והגב"מ, דהוכיחו מכאן דסגור ולא נעול בוי יחוד.

אמר לי חכם אחד שליט"א שפעם צאה שאלה לפני מן החזו"א ולפניו, אם מותר לאשה להיות ביחוד עם איש בדירה בקומה שני וכ"י פשוט למן ז"ל דביום מותר וצ"ל"ה משעה עשר לערך דמאז אין רגילים אנשים ללכת ברחוב אסור, וכן שמעתי מרמ"ה שליט"א שכתיר לו מן ז"ל להתייחד צמנעול ביום בבית צודד שצחצח צעיר, אף שפתח בבית סגור ולא נעול, וכן אמר לו מן דגם צלילה מותר עד שעה עשר לערך דעד אז מצוי שיכנסו, הדין ה"י ביחוד עם פנויה. חזינן דס"ל למן דסגור ולא נעול בוי פ"פ לרה"ר, ונהלן עוד נכתב א"י"ה, לענין פ"פ לרה"ר צלילה.

(ז) בסי' ה', לאחר שהביא את הגרע"א דמחמיר, הביא את הפת"ח בשם הרדב"ז ואת המבי"ט, ואת הרי"י, ומסיים אחריהם ח"כ מצאנו להקל, ועיין בשו"ת מהרש"ם ח"צ סי' ע"ו ובמפתחות שם, ואף דבכתבן דבריו שם חושש לגרע"א, ולא הכריע בהחלט כמקילים, מ"מ נראה שם דעתו נוטה למקילים.

(ח) בכלל קב"ו צב"א י"ח, רוצה להוכיח, מדן אנשים בחוץ ונשים בפנים או איפכא דאסור, דפ"פ לחצר אסיר להתייחד, וחל"ק שם, דחיישין שמה ילא או יכנס אחד אל בית הנשים ומשמע לכאורה דר"ל אע"פ שאין הפתח שצניבים נעול, אף דר"ל דמשי"כ רש"י ואם ילא אחד מהן אין זה יחוד דמסתפי שמה ילא אחד מהן אחריו ר"ל שירצה ללכת וימלא הפתח נעול מ"מ פשטא דלישנא משמע שאפי' הפתח פתוח אסור עכ"ל"ק. כונתו באע"פ שאין הפתח צניבים נעול וכ"י היינו לאחר שגכנס לבין הנשים, וכן י"ל ברש"י דמפרש את הצרייתא המתירה אנשים בפנים משום דזה ש"ל לבין הנשים מירתת שחצרו יצא אחריו, היינו לאחר ש"ל בראשון לבין הנשים ועל חושש שחצרו יצא אחריו וימלא שהדלת נעולה ויחשדו שעבר עבירה, מ"מ פשטות הלשון משמע שהדלת סגורה ולא נעולה, דאי פתוחה לגמרי ח"כ זהו כחדר אחד גדול, ומה שכתב החכמ"א שאפי' הפתח פתוח אסור היינו לא נעול. ועכשיו אי ס"ל לחכמ"א דסגור ולא נעול בוי יחוד והיינו אף כשהדלת פונה לרה"ר כמו שכתב הגאון ב"מ בתשובת רע"א סי' ק' וכן ס"ל לגרע"א בתשובה ק"א, ח"כ מאי מוכיח מכאן דפ"פ רק לרה"ר מותר אבל לחצר אסור כדן פנימי וחלון דהוי כפתוח לחצר, הא בכה"ג אף לרה"ר אסור, ודין זה הוא באמת אחד מראיותיו של הב"מ דיחוד היינו אף בסגור ולא נעול ולא חלק דכאן בוי חצר, ואף דס"ל שם לגב"מ דרק פתוח לרה"ר מותר אבל פתוח לחצר אסור אף דפתוח ממש ואפשר להסתכל לפנים, וזהו משום דס"ל דפתוח לחצר לא מירתת מאחר שאין דרך אנשים להכנס לחצר זכר, אבל צפנימי וחלון שנמצאים אנשים כאן בחדר אחד ואם היתה הדלת צדן החדרים פתוחה אפשר להסתכל ודומה לרה"ר, לכן י"ל דהאסור משום שהדלת סגורה